

LISTY DO REDAKCJI

O GEORGU STROBLU RAZ JESZCZE

W tomie XI coraz bardziej pożytecznego dla badań historycznych rocznika „Echa Przeszłości” ukazał się cenny artykuł na temat niemieckiego, czy może raczej niemiecko-polskiego historyka Georga Waldemara Strobla i jego badań nad biografią i twórczością Wincentego Pola (s. 341–355). Autor artykułu Adam Pol z Gliwic, zapewne kuzyn poety, przytoczył wiele cennych informacji biobibliograficznych zarówno o Polu–poecie, jak i o Stroblu–historyku. Nie pisał biogramu Strobla i nie analizował całokształtu jego puścizny naukowej, skupiając się na szczegółach dotyczących Pola, nie można mieć zatem do niego pretensji o pominięcie niektórych innych aspektów badań historycznych tego łódzianina z urodzenia, związanego także epizodycznie z Prusami Wschodnimi, co przypominał w swoim czasie zasłużony historyk olsztyński prof. Janusz Jasiński. Niemniej, skoro już taki przyczynek do biografii Strobla powstał i ukazał się w „Echach Przeszłości”, to warto wspomnieć o jeszcze jednej ważnej dziedzinie jego badań dotyczących powiązań polskiego i niemieckiego, w dużym stopniu także rosyjskiego, ruchu robotniczego, uwiecznionych obszerną, liczącą razem z indeksem ponad 750 stron (drobną czcionką, w książce dużego formatu) monografią, wydaną w 1974 r. w Wiesbaden nakładem znanej oficyny Franza Steinera pt. *Partia Róży Luksemburg, Lenin i SPD*¹.

Jest to monografia w pełni naukowa, drobiazgowo analizująca relacje, zwłaszcza ideowo-polityczne, zachodzące na przełomie XIX i XX w. między SDKPiL, SPD i SDPRR. Dla mnie osobiście to praca tym bardziej zajmująca, że zawiera nie tylko ok. 30 powołań na publikacje z mojego wcześniejszego piśmiennictwa, ale – co ważniejsze – że opisując dokładnie kontrowersje w polskiej historiografii z lat 1960–1980 na temat oceny SDKPiL przyznaje rację tym ówczesnym historykom, a do nich miałem czelność zaliczać się i ja, którzy ośmielali się w owych czasach podważać dogmat a zarazem i mit o rzekomej jednolitości całej SDKPiL z poglądami Róży Luksemburg i jej zwolenników na temat hasła niepodległości Polski i w ogóle rozumienia kwe-

¹ Georg W. Strobel, *Die Partei Rosa Luxemburgs, Lenin und die SPD. Der polnische „europäische” internationalismus in der russischen Sozialdemokratie*, Wiesbaden 1974, ss. 759.

stii narodowej. Zwracała wtedy uwagę godna podziwu znajomość przez Strobla polskiego piśmiennictwa na te tematy, a wykorzystywał nie tylko książki i artykuły w periodykach naukowych, ale i drobne przyczynki w prasie. Należy żałować, że ta monografia, prezentująca bardzo oryginalne poglądy na tradycje lewicy polskiej i na ważny wątek współpracy polsko-niemieckiej, nie została w swoim czasie przetłumaczona z niemieckiego na język polski i wydana u nas, pozostając w istocie nieznaną szerszemu gronu nawet profesjonalnych historyków. Stąd potrzeba w moim odczuciu przypomnienia tego wątku.

Jan Sobczak
(Olsztyn)